

Studijní text

Tento studijní text je elektronickou kopií výňatku z textu a je určen pouze pro studenty Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Je určen výlučně k použití ve vyučování pro ilustrační účel nebo pro vědecké účely, jak je stanoveno v autorském zákoně (Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Studenti mohou text použít jen pro studijní účely. Je zakázáno text či jeho část jakkoliv dále šířit, kopírovat nebo používat na jiné účely, než je uvedeno výše.

GUY DE MAUPASSANT

Miláček

PŘELOŽIL JIŘÍ ŽÁK

KAPITOLA III.

Když Georges Duroy vyšel na ulici, zaváhal, co má dělat. Měl chuť běžet, snít, jít kupředu, přemýšlet o budoucnosti a nadýchat se vlaheho nočního vzduchu, ale myšlenka na sérii článků, objednaných starým Walterem, ho neustále pronásledovala, takže se rozhodl jít okamžitě domů a pustit se do práce.

Vracel se rychlými kroky, došel až na vnější bulvár a kráčet po něm až k rue Boursault, kde bydlel. V šestiposchoďovém domě bydlelo dvacet dělnických a měšťanských rodin. Cestou po schodišti nahoru, při níž si svítil voskovými zápalkami, viděl špinavé schody, na nichž se povalovaly cáry papíru, cigaretové špačky a slupky z kuchyně. Hnusilo se mu to a cítil nepřekonatelnou chuť se odtud co nejrychleji odstěhovat a bydlet jako bohatí lidé v čistých domech, kde jsou po chodbách natažené koberce. Tady pře-

vládal těžký zápach jídla, kanálů a lidského potu, zatuchlý zápach špíny a starých zdí, který odtud nedokázal vyhnat žádný průvan. Bylo jím prosáklé všechno.

Pokoj mladého muže se nacházel v pátém patře a jeho okno vedlo do hlubiny připomínající propast, v níž vedly koleje Západní dráhy, a přímo pod ním se nacházel výjezd z tunelu poblíž nádraží Batignolles. Duroy otevřel okno a lokty se opřel o zrezivělé zábradlí.

Pod ním svítila v černé díře tři nehybná signalizační světla připomínající obrovské oči nějakého zvířete. O kus dál byla vidět další a za nimi ještě jedna a v dálce pak další. Každou chvíli prořízlo noční vzduch dlouhé nebo krátké zahvízdání. Některé se ozývalo zblízka, jiné bylo sotva slyšitelné a přicházelo odkudsi z dálky směrem od Asnières. Mělo podobnou modulaci jako lidský hlas. Jedno z nich se právě blížilo a vyráželo svůj bolestný sten, jenž vteřinu za vteřinou sílil. Brzy se objevilo velké žluté světlo, které kolem projíždělo s obrovským rachotem. Duroy pozoroval hada vagonů, jak mizí v tunelu.

Pak si řekl: Tak vzhůru do práce! Postavil světlo na stůl, ale ve chvíli, kdy už se chystal psát, zjistil, že má jen svazek dopisních papírů.

Nedalo se nic dělat. Otevřel jeden papír a rozložil ho na stůl. Namočil pero do inkoustu a do záhlaví napsal svým nejkrásnějším písmem:

„Vzpomínky afrického pěšáka.“

Pak se snažil vymyslet začátek první věty.

Zůstal sedět s hlavou v dlaních, s očima upřenýma na rozložený bílý papír.

Co má napsat? Už ho nenapadlo nic z toho, co ten večer vyprávěl, ani jeden příběh, žádný fakt, vůbec nic. Náhle si pomyslel: Musím začít svým odjezdem. A na papír naškrábal: „Psal se rok 1874, asi 15. května, kdy Francie odpočívala, vyčerpaná po osudných událostech toho strašného roku...“

Zarazil se a nevěděl, jak popsat to, co následovalo: nalodění, plavba, první pocity.

Po deseti minutách přemýšlení se rozhodl, že úvodní stránku odloží na zítřek a hned bude pokračovat popisem Alžíru.

A napsal: „Alžír je úplně bílé město...“ Nic jiného nedokázal vymyslet. Vybavil si vzpomínky na krásné bílé město, svažující se jako vodopád plochých střech z hor dolů směrem k moři, ale našel žádná slova, jež by vyjádřila, co viděl a cítil.

Po velkém úsilí připojil: „Částečně ho obývají Arabové...“ Pak odhodil pero na stůl a vstal.

Na železné posteli, do níž jeho tělo vyleželo důlek, spatřil své odhozené šaty, prázdné, unavené, splasklé a odporné jako hadry z márnice. A na proutěné židli trůnil jeho hedvábný klobouk, jeho jediný klobouk, otevřený jako miska pro almužny.

Na zdech, potažených šedivými tapetami s modrými kytičkami, bylo stejně tolik skvrn jako květin. Byly tam staré skvrny, podezřelé skvrny, jejichž původ se už nedal určit. Rozmačkaný

hmyz nebo kapky oleje, otisky mastných prstů nebo špína, která vystříkla z umyvadla při mytí. Čišela z nich zahanbující bída, bída pařížských „pokojů k pronajmutí“. Duroye zaplavila zlost nad ubohostí vlastního života. Řekl si, že odtud musí odejít hned, že musí skoncovat s touto nuzáckou existencí.

Náhle se ho znovu zmocnil pracovní zápal. Sedl si zpátky ke stolu a začal hledat věty, aby mohl vyprávět o zvláštní a kouzelné podobě Alžíru, o této předsíni tajemné a hluboké Afriky, Afriky kočovných Arabů a neznámých černochů, neprozkoumané a lákavé Afriky, jejíž podivuhodnou zvěř, která jako by přišla odněkud z pohádky, nám ukazují v zoologických zahradách. Pštrosy, ty prapodivné velké slepice, gazely, překrásné kozy, úžasné a groteskní žirafy, vážné velbloudy, obrovité hrochy, ohyždné nosorožce a gorily, děsivé sestřičky člověka.

Cítil, jak ho napadají neurčité myšlenky. Možná by je dokázal říct, ale neuměl zformulovat jediné psané slovo. Bezmoc ho zaplavovala horečkou. Znovu vstal, s rukama mokřýma potem a se srdcem bušícím ve spáncích.

Jeho pohled padl na účet od pradleny, který mu ten večer přinesl domovník, a náhle se ho zmocnila nekonečná beznaděj. Všechna radost v jediné vteřině zmizela spolu s důvěrou v sebe sama a s vírou ve šťastnou budoucnost. Byl konec, se vším. Nedokáže nic, nebude ničím. Cítil se prázdný, neschopný, zbytečný a odsouzený.

Vrátil se k oknu a znovu se opřel o zábradlí právě ve chvíli, kdy z tunelu vyjížděl s ohromným rachotem vlak. Odjížděl pláněmi

a polí někam daleko k moři. V Duroyově srdci se vynořila vzpomínka na rodiče.

Ten vlak pojedje jen několik mil od jejich domu. Duroy ho znovu v duchu spatřil: malý, postavený ve stráni vysoko na Rouenem a nad širokým údolím Seiny, na okraji vesnice Canteleu.

Jeho rodiče provozovali malou hospůdku, do níž chodívali v neděli na oběd měšťané z předměstí. Jmenovala se U krásné vyhlídky. Rodiče chtěli, aby se z něj stal velký pán, a poslali ho na studia. Vychodil školu, ale maturitu neudělal a nechal se odvést na vojnu s představou, že se stane důstojníkem, plukovníkem, generálem. Ale vojenský stav se mu znechutil, dřív než dokončil pětiletou službu. Začal snít o tom, že udělá štěstí v Paříži.

A tak jakmile mu skončila služba, jel tam, ačkoliv ho rodiče zapřísahali, aby to nedělal. Chtěli ho mít aspoň doma, když se jejich sen rozplynul. Jenomže on věřil v budoucnost. Toužil po úspěchu, i když o prostředcích, jak ho dosáhnout, měl zatím jen mlhavé představy. Byl si však jist, že ho získá a udrží.

Ve vojenských posádkách úspěch měl, snadno získával lásku žen a dokonce se mu podařilo proniknout do vyšších kruhů a svést dceru jednoho berního úředníka. Chtěla všechno opustit a odejít s ním. Pak měl plotky s manželkou advokáta, která se pokusila utopit, když se s ní rozešel.

Kamarádi o něm říkali: „Je to mazaný lišák, pálí mu to a vyzná se v tlačeni.“ A on si skutečně předsevzal, že bude mazaný, že mu to bude pálit a že se vyzná v tlačeni.

Svědění rozeného Normandana se opotřebovalo praktikami každodenního života v posádce, ovlivnily ho příklady drancování v Africe, podvodných výdělků a podezřelých obchodů, bičovala ho rovněž jakási prapodivná vojenská čest, založená na vojenských činech, vlasteneckém cítění, úžasných historkách, vyprávěných poddůstojníky, a na gloriole, jež toto řemeslo obklopuje. Proměnilo se v jakousi krabici s trojitým dnem, do níž se vejde všechno.

Ale touha po kariéře převládala nade vším.

Aniž si toho všiml, začal zase snít, jako to dělával každý večer. Představoval si nádherné milostné dobrodružství, které mu umožní splnit naděje. Ožení se s dcerou bankéře nebo nějakého šlechtice, s níž se potká na ulici, a ona se do něj na první pohled zamiluje.

Ostrý hvizd lokomotivy, jež vyjížděla sama z tunelu jako tlustý králík ze své nory a jela plnou parou po kolejích směrem k depu, kde si měla odpočinout, ho vytrhl ze snění.

Náhle ho znovu zaplavila neurčitá radostná naděje a přinutila ho poslat do noci vzdušný polibek, milostný polibek adresovaný představě vytoužené dívky, polibek touhy po štěstí, po němž tolik prahl. Potom zavřel okno, začal se svlékat a přitom si mumlal:

„Ráno mi to bude líp myslet. Dnes večer se nemůžu soustředit. A pak, možná že jsem pil přes míru. Za těchto podmínek se nedá pracovat.“

Lehl si do postele, zhasl světlo a skoro okamžitě usnul.

Probudil se časně, jako když na člověka čeká den plný nadějí nebo starostí. Vyskočil z postele, šel otevřít okno, aby si dal doušek čerstvého vzduchu, jak říkal.

Domy v rue de Rome naproti za úvalem železniční tratě se leskly ve světle vycházejícího slunce, jako by byly natřené bílým jaselem. Daleko vpravo se daly rozeznat stráně nad Argenteuil, návrší Sannois a větrné mlýny v Orgemontu, ztrácející se v lehkém namodralém oparu, jenž se podobal vlajícímu průhlednému závoji, který někdo přehodil přes obzor.

Duroy několik minut pozoroval vzdálenou krajinu a šeptal si: „Tam je asi dobře, když je dnes tak krásný den.“ Pak si vzpomněl, že by měl začít pracovat a dát synovi domovnice deset sous, aby v úřadě vyřídil, že dnes nepřijde, že je nemocný.

Sedl si ke stolu, namočil pero do inkoustu, rukou si podepřel čelo a snažil se přemýšlet. Marně. Žádná myšlenka se neobjevila.

Nenechal se tím vyvést z míry. Pomyslel si: Pche, nejsem na to zvyklý. Je to řemeslo, jemuž se člověk musí naučit jako kterémukoliv jinému. Napoprvé mi musí někdo pomoci. Půjdu za Forestierem a ten mi ten článek pomůže napsat za deset minut.

Oblékl se. Když se ocitl na ulici, uvědomil si, že je ještě příliš brzy, než aby se teď u přítele objevil, protože ten šel určitě pozdě spát. Zatím se projde pomaličku pod stromy na vnějším bulváru.

Nebylo ještě ani devět hodin, když vešel do parku Monceau, vonícího svěžestí po ranním zalévání.

Posadil se na lavičku a začal snít. Kolem přecházel nějaký elegantní mladík, bezpochyby čekající na dívku.

Přispěchala drobnými krůčky, tvář ukrytou pod závojem. Podali si ruce, dívka se do mladíka zavěsila a odešli.

Duroyovo srdce zaplavila bolestná touha po lásce, touha po nějaké vybrané, voňavé a něžné lásce. Vstal a vydal se na cestu s myšlenkou na Forestiera. Ten má ale štěstí!

Došel k jeho dveřím zrovna ve chvíli, kdy přítel vycházel.

„Ty jdeš za mnou v takovou časnou hodinu? Co chceš?“

Duroy, zmatený z toho náhodného setkání, vykoktal:

„Já... já... nedokážu napsat ten článek. Víš, ten článek pro pana Waltera o Alžírsku. Není to nic překvapivého, když jsem nikdy nic nepsal. Musím se to nejdřív naučit, jako všechno. Jsem si jistý, že mi to půjde rychle, ale pro začátek si s tím nevím rady. Nevím, jak se do toho pustit. Mám spoustu nápadů, ale nedokážu je vyjádřit.“

Zarazil se a trochu zaváhal. Forestier se poťouchle usmíval.

„To já znám.“

Duroy pokračoval:

„Ano, to se určitě stává každému začátečníkovi. A tak jsem přišel, abych... přišel jsem tě poprosit o pomoc... Za deset minut mi ukážeš, jak na to mám jít a z které strany začít. Dáš mi dobrou lekci stylu, bez tebe to nedokážu.“

Forestier se stále vesele usmíval. Poklepal dávného kamaráda po paži a řekl:

„Zajdi za mou ženou, ona ti pomůže stejně dobře, jako bych to udělal já. K téhle práci jsem ji vycvičil. Já dnes dopoledne nemám čas, ačkoliv bych to udělal rád.“

Duroy najednou dostal strach, zaváhal a vůbec se neodvažoval něco takového učinit.

„Ale v tuhle hodinu za ní přece nemůžu jít!“

„Ale můžeš. Už vstala. Najdeš ji v mé pracovně, jak pro mě dělá poznámky.“

Duroy odmítal jít nahoru.

„Ne... To nejde.“

Forestier ho vzal za ramena, otočil ho a postrčil ke schodišti.

„Jen běž, ty hlupáku. Vždyť ti říkám, že tam můžeš jít. Přece mě nechceš nutit vyšlapat tři poschodí, abych tě uvedl a všechno vysvětlil.“

Duroy se tedy rozhodl.

„Díky, tak já jdu. Řeknu jí, žes mě přinutil jít za ní.“

„Ano. Neboj se, ona tě nesní. Hlavně nezapomeň, kde máš být ve tři hodiny.“

„Ach, to nezapomenu.“

A Forestier se svým uspěchaným výrazem ve tváři odkráčel, zatímco Duroy začal pomalu stoupat po schodech a přemýšlel, co má říct a bál se, jaké přivítání ho čeká.

Přišel mu otevřít sluha. Měl na sobě modrou zástěru a v ruce držel smeták.

„Pán odešel,“ řekl, aniž počkal na otázku.

Duroy se nedal odradit.

„Zeptejte se paní Forestierové, jestli mě může přijmout, a vyřídte jí, že mě posílá její manžel. Že jsem ho potkal na ulici.“

Pak čekal. Sluha se vrátil, otevřel dveře vpravo a oznámil:

„Paní na vás čeká.“

Seděla v pracovně v křesle. Byla to malá místnost, jejíž stěny pokrývaly knihy seřazené na poličkách z černého dřeva. Hřbety měly nejrůznější barvy, červenou, žlutou, zelenou, fialovou a modrou a zpestřovaly a rozveselovaly jednotvárnost seřazených svazků.

S úsměvem se otočila. Měla na sobě, jako ostatně vždycky v tuto dobu, bílý župan s krajkami. Napřáhla ruku a široký rukáv odhalil její nahou paži.

„Už?“ zeptala se. Pak dodala: „To není výčitka, jen prostá otázka.“

Vykoktal:

„Ach, madam, já jít nahoru nechtěl, ale váš manžel, kterého jsem dole potkal, mě k tomu přinutil. Jsem tak zmatený, že se ani neodvážuji říct, co mě přivádí.“

Ukázala na židli.

„Posadte se a mluvte.“

Pohrávala si s husím brkem, šikovně jím otáčela v prstech. Před ní ležel velký list papíru, zpoloviny popsany. Přestala psát, když Duroy přišel.

Vypadala u psacího stolu jako doma, stejně jako v salonu, když se zabývala obvyklou činností. Z županu se linula lehká vůně

po nedávné koupeli. Duroy se snažil její mladé, bílé, plné a horké tělo odhadnout. Zdálo se mu, že jeho křivky rozeznává pod něžným závojem hebké látky.

Protože mlčel, pokračovala:

„Tak mi řekněte, co se děje?“

„Já... víte... netroufám si... Včera v noci jsem se dlouho snažil pracovat... a dnes ráno... brzy..., abych napsal ten článek o Alžírsku, o který mě požádal pan Walter... Ale nejde mi to... Všechny pokusy jsem roztrhal... Nejsem na takovou práci zvyklý. Prosil jsem Forestiera, aby mi pomohl... napoprvé.“

Přerušila ho tím, že se začala hlasitě, šťastně a vesele smát.

„A on vám řekl, abyste šel za mnou...? To je milé...“

„Ano, madam. Řekl mi, že mi pomůžete líp než on... Ale já jsem se neodvažoval, nechtěl jsem. Chápete?“

Vstala.

„To bude kouzelná spolupráce. Váš nápad se mi líbí. Posadte se sem na mé místo, protože v redakci můj rukopis znají. A hned ten článek napíšeme. Tak, aby sklidil úspěch.“

Sedl si, vzal pero, položil před sebe list čistého papíru a čekal.

Paní Forestierová zůstala stát a pozorovala jeho přípravy. Pak si sáhla na krb pro cigaretu a zapálila si.

„Bez kouření pracovat nemůžu,“ řekla. „Tak co chcete vyprávět?“

Zvedl k ní s úžasem hlavu.

„Ale to já nevím, kvůli tomu jsem přece přišel.“

Pokračovala:

„Ano, já vám to upravím. Udělám omáčku, ale musím dostat hlavní chod.“

Rozpačitě se zarazil a nakonec váhavě prohlásil:

„Chtěl bych o své cestě vyprávět od začátku...“

Sedla si naproti němu, na opačnou stranu velkého stolu, a pohlédla mu do očí.

„Tak mi to všechno vyprávějte, pomalu, na nic nezapomeňte. A já z toho vyberu to nejzajímavější.“

Ale protože Duroy nevěděl, jak začít, vyptávala se ho jako kněz při zpovědi, pokládala mu naprosto přesné otázky, kterými mu připomínala zapomenuté detaily i lidi, s nimiž se buď potkal, nebo je sotva jen zahlédl.

Když ho tak přinutila mluvit asi čtvrt hodiny, náhle ho přerušila:

„Teď začneme. Za prvé, předpokládejme, že se se svými dojmy obrátíte na nějakého přítele, což vám umožní říkat hromadu hloupostí, dělat všechny možné poznámky, být přirozený a legrační, pokud se nám to podaří. Pište:

Můj milý Henry, chceš vědět, jaké je Alžírsko, tak se to dovíš. Nemám ve své chatrči uplácáné z hlíny, která mi slouží za obydlí, co dělat, a tak ti posílám něco jako deník, zachycující můj život den po dni, hodinu za hodinou. Občas to bude trochu divoké, ale to se nedá nic dělat. Jen to nesmíš ukazovat dámám, které znáš...“

Přerušila diktování, aby si zapálila cigaretu, a skřípání husího brku po papíru okamžitě přestalo.

„Pokračujeme,“ řekla.

„Alžírsko je velká francouzská země, ležící na hranicích neprobádaných končin, jimž se říká Sahara, střední Afrika a tak dále.

Alžír je přístav, bílý a kouzelný přístav, jenž představuje bránu do této pevniny.

Ale člověk se tam především musí nějak dostat, což není vždycky příjemné. Jak víš, jsem výborný jezdec, cvičím plukovníkovy koně, ale člověk může být sice dobrý jezdec, ale nemusí být dobrý námořník.

Pamatuješ se na vojenského lékaře, majora Simbretase, kterému se říkalo doktor Projímadlo? Když jsme usoudili, že potřebujeme den odpočinku na ošetřovně, která pro nás představovala místo zaslíbené, museli jsme se hlásit k prohlídce.

Doktor seděl na židli, nohy v červených kalhotách roztažené, ruce položené na kolenou, takže jeho lokty, nacházející se daleko od těla, připomínaly dva mosty, koulel očima velkýma jako kolečka s čísly v loterii a hryzal si bílý knír.

Vzpomínáš na jeho recept?

„Tento voják má pokažený žaludek. Dejte mu dávidlo číslo tři, namíchané podle mého receptu, pak mu dopřejte dvanáct hodin odpočinku a zase bude chlapík.“

To dávidlo bylo naprosto dokonalé a nedalo se mu čelit. Polykali jsme ho, protože jsme museli. A potom, co jsme pozřeli recept doktora Projímadla, mohli jsme dvanáct hodin odpočívat. Ten odpočinek nám šel k duhu.

Když chceš jet do Afriky, drahý příteli, musíš čtyřicet hodin snášet cosi jako dokonalé dávidlo, předepsané Transatlantickou společností.“

Paní Forestierová si zamnula ruce, nápad se jí líbil.

Pak si zapálila další cigaretu a začala přecházet sem tam, diktovala a vypouštěla proužky kouře, které vycházely nejprve rovně z kulatého otvoru jejich sevřených rtů, pak se rozplývaly a ve vzduchu zanechávaly šedivé nitky, připomínající průhledný opar, páru podobnou pavučině. Chvillemi ty nitky rozháněla dlaní, jindy je zase přesekla ukazováčkem a potom soustředěně pozorovala, jak proužky té takřka nepostřehnutelné mlhy pomaličku mizí.

A Duroy k ní zvedal oči a sledoval všechna její gesta, postoje, pohyby jejího těla a její tváře, zaměstnané tou chvilkovou hrou, která jí ovšem nijak nebránila v přemýšlení.

Teď si vymýšlela další příhody z cesty, kreslila portréty Duroyových kamarádů a dokonce popsala milostné dobrodružství s manželkou kapitána pěchoty, která plula za svým mužem.

Pak si sedla a vyptávala se Duroye na topografii Alžírsko, kterou vůbec neznala. Během deseti minut věděla totéž co on a vymyslela kapitolu o politickém a koloniálním zeměpisu, aby čtenáře seznámila s poměry a mohla ho připravit, aby pochopil vážné otázky, jichž se měly týkat následující články.

Potom pokračovala líčením výletu do provincie Oran, v němž byla řeč především o ženách, Maurkách, Židovkách a Španělkách.

„Nic jiného lidi nezajímá,“ řekla.

A článek ukončila pobyt v Saidě a popisem milostných pletek, které měl poddůstojník Georges Duroy s jednou španělskou dělnicí, zaměstnanou v továrně na zpracování africké trávy v Ain-el-Hadžaru. Vyprávěla o nočních schůzkách v holém kamenitém pohoří, v němž uprostřed skal štěkali, vrčeli a vyli šakali, hyeny a místní psi.

Nakonec vesele oznámila: „Pokračování příště.“ Pak vstala a dodala: „Takhle se, milý pane, píše článek. Podepište se, prosím.“

Váhal.

Dala se do smíchu a na konec stránky napsala:

„GEORGES DUROY.“

Dál kouřila a přecházela sem tam. Hleděl na ni a nevěděl, jak jí má poděkovat. Byl šťastný, že se nachází v její blízkosti, a cítil vděčnost, prodchnutou smyslným štěstím, jež provázelo tuto rodící se důvěrnost. Zdálo se mu, že všechno, co je obklopuje, je její součástí, všechno, včetně stěn pokrytých knihami. Židle, nábytek, vzduch, v němž se vznášela vůně tabáku, to všechno v sobě obsahovalo cosi výjimečného, dobrého, něžného a půvabného, co vycházelo z ní.

Náhle se zeptala:

„Co si myslíte o mé přítelkyni, paní de Marelle?“

Překvapilo ho to.

„Nu... připadá mi... velmi svůdná.“

„Vidíte?“

„Ano, jistě.“

Měl chuť dodat vy taky, ale neodvážil se.

Pokračovala:

„Kdybyste věděl, jak je zábavná, originální a inteligentní! Je to bohémka, skutečná bohémka. Proto ji manžel moc nemiluje. Vidí na ní jen chyby a vůbec nedokáže ocenit klady.“

Duroye překvapilo, když slyšel, že je paní de Marelle vdaná. Přitom to bylo docela přirozené.

Zeptal se:

„Takže... ona je vdaná? A kdo je její manžel?“

Paní Forestierová téměř neznatelně pokrčila rameny a nakrčila obočí v jediném pohybu naprostého nepochopení.

„Ach, pracuje jako inspektor Severní dráhy. Tráví v Paříži jeden týden v měsíci. Jeho žena tomu říká ‚povinná služba‘ nebo také ‚týden roboty‘, anebo dokonce ‚svatý týden‘. Až ji poznáte líp, uvidíte, jak je jemná a milá. Běžte ji někdy navštívit.“

Duroy už nemyslel na nic jiného, než aby mohl odejít. Zdálo se mu, že když zůstane, zůstane napořád.

Ale vtom se dveře potichu otevřely a dovnitř vešel vysoký pán, kterého nikdo neohlásil.

Zarazil se, když spatřil přítomného muže. Paní Forestierová na okamžik vypadala rozpačitě, a pak řekla docela přirozeně, i když jí trocha červeně zalila tvář:

„To je náš nejbližší a nejdůvěrnější přítel, hrabě de Vaudrec.“

Oba muži se pozdravili, pohlédli si hluboko do očí a Duroy se okamžitě rozloučil.

Nezdržovali ho. Vykoktal poděkování, stiskl ženě podanou ruku, uklonil se nově příchozímu, který si stále uchovával chladnou a vážnou tvář, a zmateně odešel, jako by se právě dopustil nějaké hlouposti.

Když se ocitl na ulici, nebylo mu dobře, cítil smutek a jakousi neurčitou bolest, již se nemohl zbavit. Kráčel rovnou za nosem a v duchu se ptal, kde se ta náhlá melancholie vzala. Nedokázal si na to odpovědět, ale přísná tvář hraběte de Vaudrec, už poněkud postarší, s šedivými vlasy, s klidným a lhostejným výrazem boháče, jistého si sebou samým, se mu neustále vracela do vzpomínek.

Uvědomil si, že příchod tohoto neznámého muže zcela pokazil okouzující rozhovor mezi čtyřma očima, na který si už jeho srdce pomalu začínalo zvykat. Tím se na něj přenesl onen pocit chladu a beznaděje, který v nás dokáže vyvolat nečekané slovo, zahlédnutí bída nebo jakákoliv jiná maličkost.

Nevěděl proč, ale zdálo se mu, že ten muž nebyl moc rád, že ho tam zastihl.

Až do tří hodin neměl nic na práci, a to ještě nebylo ani poledne. V kapse mu zůstalo šest franků padesát. Zašel si na polévku k Duvalovi. Pak se procházel po bulvárech a přesně ve tři hodiny už kráčel vzhůru po schodišti redakce *La Vie Française*.

Redakční sluhové seděli se zkříženými rukama na lavicích a čekali, zatímco za jakýmsi pultíkem, připomínajícím školní katedru, třídil jeden úředník korespondenci, která právě přišla. Toto dokonalé aranžmá mělo ohromit návštěvníky. Všichni měli

na sobě důstojné a elegantní oblečení, jako by se nacházeli v předpokoji nějakého významného deníku.

Duroy se zeptal:

„Pan Walter, prosím?“

Úředník odpověděl:

„Pan ředitel má poradu. Budte tak laskav a na chvíli se posadte.“

A ukázal do čekárny, už tak plné lidí.

Seděli tam vážní, důležití pánové s řády na prsou, ale také nedbale oblečení muži, jejichž košile nebyly pod redingoty zapnutými až ke krku vůbec vidět. Na hrudích měli skvrny, podobající se obrysům kontinentů a moří na zeměpisných mapách. Mezi muži se nacházely pouze tři ženy. Jedna z nich byla krásná, usměvavá a nalíčená jako koketa, zatímco její sousedka měla místo tváře tragickou masku plnou vrásek. I ona byla velmi pečlivě nalíčená, ale bylo na ní cosi sešlého a nepřirozeného. Připomínala stárnoucí herečky, mládí, jež vyprchalo jako laciná voňavka.

Třetí žena měla na sobě smuteční šaty a s přísným výrazem nešťastné vdovy seděla v rohu.

Zatím však nikoho nepouštěli dovnitř. Tak uběhlo dvacet minut.

Duroye cosi napadlo a zašel za úředníkem.

„Pan Walter si se mnou dal schůzku na třetí hodinu. Zajděte se, prosím, podívat, jestli tu je můj přítel, pan Forestier.“

Poslali ho do dlouhé chodby vedoucí do velkého sálu, v němž čtyři muži psali u širokého zeleného stolu.

Forestier stál u krbu, v ústech měl zapálenou cigaretu a hrál bilboquet. Byl v této hře velmi zručný a pokaždé se mu podařilo zachytit velkou kouli ze žlutého zimostrázového dřeva na dřevěnou tyč. Počítal: „Dvacet dva, dvacet tři, dvacet čtyři, dvacet pět.“

Duroy pronesl: „Dvacet šest.“ Přítel k němu zvedl zrak, aniž přestal hrát.

„Tady jsi! Včera jsem měl padesát sedm zásahů v jednom kuse. Líp to tady dokáže jen Saint-Potin. Viděl jsi šéfa? Nic není směšnější, než když bilboquet hraje ten starý tloušťík Norbert. Otvírá přitom pusku, jako by chtěl tu kouli spolknout.“

Jeden z redaktorů se k němu obrátil.

„Poslyš, Forestiere, vím o jednom krásném kousku z cizokrajného dřeva. Je na prodej. Prý patřil španělské královně. Chtějí za něj šedesát franků. To není moc.“

Forestier se zeptal: „A kde to je?“ A protože se mu nepodařil třicátý sedmý zásah, otevřel skříň, v níž Duroy spatřil dvacet nádherných bilboquetů, seřazených a očíslovaných jako sbírka uměleckých bibelotů. Pak odložil svou tyč s koulí na obyčejnou policičku a zeptal se:

„Kde je ten klenot?“

Novinář odpověděl:

„Má ho pokladník v divadle Vaudeville. Zítra ti ho přinesu, jestli chceš.“

„Platí. Jestli je opravdu krásný, vezmu si ho, bilboquetů není nikdy dost.“

Pak se Forestier obrátil k Duroyovi.

„Pojď se mnou, zavedu tě k šéfovi, jinak bys tady mohl trčet až do sedmi hodin do večera.“

Prošli čekárnou, kde seděli pořád ti samí lidé ve stejných pózách. Jakmile se Forestier objevil, mladá žena a stará herečka rychle vstaly a zamířily k němu.

Postupně si je odvedl do výklenku u okna, a ačkoliv s nimi hovořil potichu, Duroy si všiml, že oběma tyká.

Pak Forestier otevřel polstrované dveře a vešli k řediteli.

Porada, která trvala už hodinu, byla ve skutečnosti partičkou karet s několika pány v kloboucích s rovnou střechou, jichž si Duroy všiml předcházejícího dne.

Pan Walter držel karty a hrál soustředěně a úspornými pohyby, zatímco jeho protivník míchal, sbíral a vykládal pestrobarevné listy živě, obratně a elegantně jako zkušený hráč. Norbert de Varenne seděl v ředitelském křesle a psal nějaký článek a Jacques Rival ležel na pohovce a se zavřenýma očima kouřil.

Páchlo to tu uzavřenou místností, kůží, již byl potažen nábytek, tabákem a tiskárnou. Je to pach, jímž jsou cítit všechny redakce a který znají všichni novináři.

Na stole z černého dřeva a s měděným kováním ležela neuvěřitelná zmeť papírů: dopisy, pohlednice, noviny, časopisy, účty a tiskopisy všeho druhu.

Forestier podal ruku mužům stojícím za hráči a beze slova pozoroval hru. Pak, když starý Walter vyhrál, Forestier oznámil:

„Tady je můj přítel Duroy.“

Ředitel mladého muže poctil pohledem vrženým zpod brýlí a pak se zeptal:

„Nesete mi článek? Dnes by se nám hodil, vyšel by zároveň s Morelovým projevem.“

Duroy vytáhl z kapsy listy papíru složené na čtyřikrát.

„Tady je, pane.“

Ředitel se zatvářil spokojeně a usmál se.

„Velmi dobře, velmi dobře. Držíte slovo. Musíte se na to podívat, Forestiere.“

Ale Forestier si pospíšil s odpovědí:

„To je zbytečné, pane Waltere, psal jsem ty vzpomínky s ním, aby se naučil reportérské práci. Ten článek je moc dobrý.“

Ředitel, jenž si právě bral karty, rozdávané hubeným mužem, poslancem za jednu levicovou stranu, lhostejně dodal: „Pak je to v pořádku.“ Forestier ho nenechal začít novou hru a sklonil se k jeho uchu: „Víte, že jste mi slíbil, že Duroye zaměstnáte místo Marambota. Mám mu nabídnout stejný plat?“

„Ano, jistě.“

A po těch slovech popadl Forestier přítele za ruku a odvedl ho pryč, zatímco se Walter opět vrátil ke hře.

Norbert de Varenne ani nezvedl hlavu, zdálo se, že Duroye neviděl, nebo dokonce nepoznal. Jacques Rival mu naopak

demonstrativně podal srdečně ruku, jako kamarád, na kterého se člověk může v případě potřeby spolehnout.

Forestier s Duroyem opět prošli čekárnou. A protože k nim všichni zvedli zrak, Forestier řekl nejmladší ženě nahlas, tak aby ho všichni slyšeli: „Ředitel vás přijme za chvíli. Má poradou se dvěma členy rozpočtové komise.“

Pak s důležitým a zaměstnaným výrazem odkráčel, jako kdyby měl vzápětí napsat nějakou mimořádně závaznou depeši.

Jakmile se vrátili do redakce, Forestier se okamžitě vrátil ke svému bilboquetu. Začal hrát, počítal body a přitom Duroyovi říkal:

„Tak. Budeš sem chodit každý den ve tři hodiny a já ti povím, jaké pochůzky a návštěvy je třeba vykonat, buď odpoledne, večer, anebo dopoledne... Jedna... Ze všeho nejdřív ti dám doporučující dopis pro přednostu prvního oddělení policejní prefektury... dva... a on tě zavede k některému z úředníků. S ním se dohodneš, že ti bude předávat všechny nové zprávy... tři, ať už oficiální nebo neoficiální. Když budeš potřebovat nějaké podrobnější informace, obrátíš se na Saint-Potina, který o všem ví... čtyři... Seznámím tě s ním za chvíli nebo zítra. Hlavně se musíš naučit dostat z lidí, za kterými tě pošlu, všechno... pět, a hlavně proniknout i do zavřených dveří... šest. Za to budeš dostávat dvě stě franků měsíčně stálého platu, plus dva sous za řádku zajímavých zpráv, které seženeš... sedm... a další dva sous za řádku článku, který si u tebe objednáme na různá témata... osm.“

Pak se už cele věnoval hře a pomalu počítal: „Devět, deset, jedenáct, dvanáct, třináct.“ Čtrnáctý hod netrefil a zaklel:

„K čertu s tou třináctkou! Vždycky mi nosí smůlu. Určitě umřu třináctého.“

Jeden z redaktorů, který dokončil svou práci, si vzal ze skříně také bilboquet. Byl to maličký chlapík s dětským výrazem, ačkoliv mu bylo už pětatřicet let. Potom vešlo několik dalších novinářů a jeden za druhým si brali bilboquet, který jim patřil. Brzy jich vedle sebe stálo šest. Opírali se zády o zeď a pravidelným a stejným pohybem nadhazovali červené, žluté nebo černé dřevěné koule. Začala soutěž. Redaktoři, kteří ještě pracovali, se zvedli a přišli počítat zásahy.

Forestier vyhrál s dvanácti body. Malý muž s dětským výrazem, jenž prohrál, zazvonil na redakčního poslíčka a objednal: „Devět piv.“ Pak začali znovu hrát a čekali na občerstvení.

Duroy vypil skleničku piva se svými novými kolegy a pak se zeptal přítele:

„Co mám dělat?“ Forestier mu odpověděl: „Dnes pro tebe nic nemám. Můžeš odejít, jestli chceš.“

„A... náš... náš článek... vyjde dnes večer?“

„Ano, ale o to se nestarej, korektury udělám sám. Napiš na zítřek pokračování a přijď sem ve tři hodiny.“

Duroy všem stiskl ruce, aniž znal jejich jména, a pak vesele a poněkud opojeně seběhl dolů po krásném schodišti.

KAPITOLA IV.

Georges Duroy spal špatně; tolik toužil vidět svůj článek vytištěný. Jakmile začalo svítat, vstal a potuloval se po ulicích dlouho předtím, než roznašeči novin začnou běhat od jednoho stánku ke druhému.

Došel až k nádraží Saint-Lazare, protože věděl, že *La Vie Française* tam dorazí dřív než do čtvrti, v níž bydlel. Ale bylo pořád ještě příliš brzy, a tak přešlapoval na chodníku.

Viděl přicházet prodavačku a otvírat zasklený stánek, potom si všiml muže nesoucího na hlavě balík velkých složených listů. Rozběhl se k němu, ale bylo to *Le Figaro*, *Le Gil-Blas*, *La Gaulois*, *L'Événement* a dva nebo tři další raníky, ale *La Vie Française* mezi nimi nebyl.

Zmocnil se ho strach. Co když *Vzpomínky afrického pěšáka* odložili až na zítřek nebo se článek na poslední chvíli starému Walterovi znelíbil?